

Styrelsen for Undervisning og
Kvalitet
Afdelingen for Almen
Uddannelse og Tilsyn

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf.: 33 92 50 00
E-mail: stuk@stukuvvm.dk
www.stukuvvm.dk
CVR-nr.: 29634750
4. marts 2019
Sagsnr.: 19/02859

Vejledning til ansøgningskema om rammeforsøg: Frihedsforsøg til folkeskoler

De deltagende folkeskoler gives med forsøget størst mulig frihed og fleksibilitet i forhold til at tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse med skolens prioriteringer, ønsker og behov. Det er hensigten, at forsøget skal bidrage med ny viden om, hvordan plads til øget selvbestemmelse på skolerne i forhold til organisering og tilrettelæggelse af undervisningen kan understøtte undervisningskvaliteten.

1. Formål

Den overordnede vision for skolens deltagelse i forsøget beskrives her. Der kan blandt andet lægges vægt på følgende:

- Hvad er baggrunden for, at skolen ønsker at deltage?
- Hvad er visionen for skolens deltagelse i forsøget?

Det kunne eksempelvis være en vision om, at den pædagogiske udvikling på skolen i højere grad skal vokse nedefra. At skolen i højere grad skal organiseres i selvstyrende teams som en del af et ønske om en højere grad af selvstyring på skolen. Og hvordan deltagelsen i rammeforsøget evt. kan skabe rammerne for udfyldelsen af denne vision.

Det kunne også være en vision om, at skolebestyrelsen med deltagelsen i rammeforsøget kommer til at spille en mere central rolle i udviklingen af skolen – organisatorisk såvel som pædagogisk.

Det tilrådes, at skoleledelsen og skolebestyrelsen i fællesskab udarbejder beskrivelsen af visionen til ansøgningen, således at der er tale om en fælles vision for deltagelse i forsøget.

Kommunalbestyrelsens godkendelse er en forudsætning for deltagelse, og det tilrådes, at skolen tidligt i processen iværksætter en dialog om forsøgsansøgningen med den kommunale forvaltning. Ansøgningen skal indsendes til ministeriet af den kommunale forvaltning.

Det er en forudsætning for deltagelse i forsøget, at de midler, der eventuelt måtte frigøres som led i forsøget, bliver på den enkelte forsøgsskole.

2. Statslige frihedsgrader

Her fremgår de statslige regler, der med deltagelse i forsøget kan ansøges om at fravige. Det bemærkes, at der kan ansøges bredt på mange af nedenstående områder, selvom der ikke nødvendigvis fra forsøgets start eller senere vil blive gjort brug af alle de muligheder for fravigelse af loven, der ansøges om.

Listen i ansøgningsskemaets punkt 2 er udtømmende. Der kan således kun ansøges om fravigelse fra de statslige regler i folkeskoleloven, der fremgår i ansøgningsskemaet. I det følgende er de konkrete regler, der kan fraviges, nærmere beskrevet, jf. punkterne i ansøgningsskemaet.

2.1 Forsøg med fravigelse af kravet til skolerne om åben skole, jf. § 3, stk. 4 og 5.

En fravigelse af kravet vil betyde, at skolen ikke er forpligtet til at søge at indgå samarbejder med foreninger, erhvervsliv mv. Skolen vil dermed kunne koncentrere sig om andre indsatser, hvor der er mere behov, eller skolen vil kunne gennemføre sit samarbejde med omverdenen på uforpligtende ad hoc-basis.

2.2 Forsøg med fravigelse af kravet om gennemsnitligt 45 minutters motion og bevægelse i undervisningen, jf. § 15, stk. 1.

En fravigelse af kravet vil betyde, at skolen ikke er forpligtet til at gennemføre daglig motion for eleverne, fx med henblik på at få mere tid og ressourcer til at koncentrere sig om fx læsning, hvis der er konstateret et behov for det på skolen. Det bemærkes, at en fravigelse af dette krav ikke betyder en fravigelse af kravet om undervisning i idræt på alle klassetrin, jf. folkeskolelovens § 5.

2.3 Forsøg med fravigelse af kravet om etablering af lektiehjælp og faglig fordybelse inden for undervisningstiden, jf. § 15, stk. 2.

En fravigelse af kravet vil betyde, at skolen ikke er forpligtet til at etablere et konkret tilbud om lektiehjælp og faglig fordybelse for eleverne, men i stedet kan fokusere på andre indsatser til styrkelse af elevernes faglighed og faglige progression, fx ved flere timer og mere undervisning i fagene.

2.4 Forsøg med fravigelse af kravet om understøttende undervisning, jf. § 16 a.

En fravigelse af kravet vil betyde, at skolen kan tilrettelægge sin indsats til at styrke elevernes læringsparathed, sociale kompetencer, alsidige udvikling, motivation og trivsel anderledes end ved hjælp af understøttende undervisning. Fx indsatser vedrørende trivsel eller sociale kompetencer. Tiden vil også kunne anvendes til mere undervisning i fagene. En fravigelse af kravet medfører ikke, at skolen er forpligtet til at anvende tiden fra understøttende undervisning til anden undervisning.

2.5 Forsøg med fravigelse af kravet om elevplan, jf. § 13 b.

En fravigelse af kravet vil betyde, at skolen kan tilrettelægge sin evalueringssindsats over for den enkelte elev anderledes og mere fleksibelt end efter de rammer, der gælder for den nuværende elevplan. Skolen skal fortsat evaluere alle elever, men kan vælge at sætte et andet evalueringværktøj i stedet, f.eks. jævnlig mundtlig feedback. Folkeskolelovens § 13 skal dog stadig overholdes.

2.6 Forsøg med fravigelse af det samlede minimumstimetotal for fagene for hvert klassetrin og i dansk, matematik og historie, jf. § 16.

Der er mulighed for at fravige krav til undervisningstidens samlede varighed og dermed mulighed for at give eleverne en kortere eller længere skoledag, jf. § 14 b.

Undervisningen skal fortsat følge de bindende kompetencemål og færdigheds- og vidensmål i Fælles Mål for fagene, hvorfor antallet af undervisningstimer i fagene og undervisningstidens samlede varighed skal afstemmes i forhold hertil.

2.7 Forsøg med klassestørrelser (fravigelse af klasse loftet), jf. § 17 og § 25, stk. 1.

Mulighed for at fravige kravet om, at elevtallet i grundskolens klasser ved skoleårets begyndelse normalt ikke må overstige 28, fx hvis der kombineret med øget holddannelse eller andre tiltag er pædagogiske begrundelser for større klassestørrelser.

2.8 Forsøg med i videre omfang at undervise eleverne i hold, jf. § 25 a.

En fravigelse af kravet vil betyde friere muligheder for at organisere skolens undervisning i hold, end de gældende regler giver mulighed for, fx som led i et ønske om mere holdundervisning på 1.-6. klassetrin af hensyn til større grad af undervisningsdifferentiering eller andre pædagogiske hensyn. Det bærende princip om den udelte enhedsskole skal dog overholdes, således at eleverne ikke opdeles efter fx evner eller social baggrund.

2.9, 2.10 og 2.11. Forsøg med, at skoleledelsen og skolebestyrelsen i fællesskab kan træffe beslutning om antallet af skoledage, elevernes undervisningstid, skoledagens længde og rammer for klassedannelsen. Det er beslutninger, der efter loven skal træffes af kommunalbestyrelsen, jf. § 40, stk. 2, nr. 5.

En fravigelse af kravet vil betyde, at kommunalbestyrelsen overlader beslutningskompetencen på en række områder til skolen selv, der dermed, fx af hensyn til særlige lokale forhold eller pædagogiske hensyn, kan træffe lokale beslutninger.

2.12 Forsøg med, at skolen selv kan beslutte at tilbyde undervisning på andre klassetrin end det, der følger af folkeskoleloven – modsat i dag, hvor kompetencen ligger hos kommunalbestyrelsen, jf. § 40, stk. 2, nr. 5.

Skolen vil således kunne beslutte, at der gives undervisning på både senere og tidligere klassetrin end det, som loven foreskriver, således at der f.eks. kan tilbydes tysk fra 1. klasse, eller musik efter 6. klasse mv., jf. § 5, stk. 2. Skolen vil fortsat skulle følge reglen om, at den undervisning, der måtte blive givet på et andet klassetrin end det, der følger af loven, ikke kan træde i stedet for denne undervisning, der skal gives efter loven. Der er således tale om et supplement til den undervisning, der skal gives efter loven.

Ovenstående regler ad pkt. 2.1-2.12 er gengivet efter gældende ret, men der vil i sagens natur blive tale om fravigelse af de regler, som vil være gældende fra skoleåret 2019/2020. Vedtages den lovgivning, som den politiske aftale om justering af folkeskolen af 30. januar 2019 fordrer, vil der således blive tale om fravigelse af regler som følge af denne politiske aftale. Ministeriet vil i så fald orientere ansøgerne nærmere herom.

3. Kommunale frihedsgrader

Her fremgår de kommunale frihedsgrader, som skolen og kommunalbestyrelsen i forbindelse med skolens deltagelse i rammeforsøget er enige om at give skolen. Der er således ikke tale om fravigelser fra gældende lovgivning, hvorfor frihedsgraderne forudsætter enighed mellem skolen og kommunalbestyrelsen herom.

Listen i ansøgningsskemaets punkt 3 er ikke udtømmende. Der er derfor i en række af felterne mulighed for at indsætte en nærmere beskrivelse af, hvilke kommunale beslutninger, bindinger eller politikker, som skolen og kommunalbestyrelsen er enige om at give skolen frihed fra som en del af forsøget.

Ved Undervisningsministeriets udvælgelse af deltagere til rammeforsøget vil der blive lagt særlig vægt på omfanget af kommunale frihedsgrader som en del af forsøget.

De kommunale frihedsgrader er fordelt i en række kategorier, jf. ansøgningsskemaet, som uddybes i det følgende.

3.1 Her fremgår en række eksempler på områder, hvor kommunalbestyrelsen allerede i dag kan uddelegere beslutninger til skoleledelsen eller skolebestyrelsen på den enkelte skole.

Det gælder for eksempel beslutninger om ansættelse og afskedigelse af lærere og pædagoger, hvor skoleledelsen (inden for de gældende overenskomstrettigheder) kan få mulighed for en styrket ledelseskraft ved at træffe disse beslutninger lokalt.

Ligeså er det en mulighed inden for gældende lovgivning, at skoleledelsen selv kan træffe beslutning om, at et barns skolestart enten sker før eller senere end det kalenderår, hvor barnet fylder 6 år.

Til højre for feltet ”Eventuelt andet” kan evt. øvrige områder, hvor der delegeres inden for folkeskoleloven, beskrives, forudsat de indgår som en del af forsøget.

3.2 Her kan beskrives områder i medfør af anden lovgivning end folkeskoleloven, der delegeres fra kommunalbestyrelsen til skoleledelsen eller skolebestyrelsen. Der skal være tale om områder, hvor der inden for gældende lovgivning er mulighed for delegation.

3.3 Her fremgår en række eksempler på områder, hvor skolen kan være bundet af fælleskommunale politikker, beslutninger, administrative fællesskaber mv. Her skal udfyldes hvilke kommunale beslutninger/politikker, skolen fritages fra at følge som en del af skolens deltagelse i rammeforsøget.

Der kan fx være tale om en kommunal beslutning om anvendelse af en konkret digital læringsplatform, herunder i hvilken detaljeringsgrad læreren skal anvende læringsplatformen som en del af planlægningen af undervisningen og evaluering af eleverne.

Ligeså kan der være tale om en kommunal beslutning om valg af undervisningsmetoder som fx læringsmålsstyret undervisning, hvor der i stedet for i højere grad lægges op til, at dette valg træffes af den enkelte lærer.

Endelig kan skolen som en del af forsøget fritages fra kommunale politikker om systemer mv. til brug for fx personale- og lønadministration, aflæggelse af regnskab mv.

Til højre for feltet ”Eventuelt andet” kan evt. øvrige områder, skolen gives kommunal frihed fra, beskrives nærmere.

4. Begrundelse for at deltage i forsøg

Udover omfanget af kommunale frihedsgrader vil der i forbindelse med udvælgelsen af deltagere til rammeforsøget også blive lagt vægt på, i hvilken grad der angives en pædagogisk og faglig begrundelse for deltagelse i forsøget – med fokus på elevernes læring og trivsel. Det er i den forbindelse et krav, at skolen i ansøgningen specifikt begrundes samtlige de ønskede fravigelser fra statslige regler. Herunder at det fremgår, hvordan skolen vil arbejde for fortsat at leve op til folkeskolens og fagenes formål.

Skolens forventede resultater af forsøget bedes ligeledes beskrevet her.

5. Praktiske oplysninger

Alle felter bedes udfyldt, herunder både skolelederens og skolebestyrelsesformandens underskrift. Felterne om hhv. inddragelse af personale, forældre og elever er en forudsætning for deltagelse i rammeforsøget. Dette kan fx ske gennem drøftelser i MED-udvalg, elevråd og skolebestyrelsen. Ligeledes er kommunalbestyrelsens godkendelse en forudsætning for, at skolen kan godkendes til at deltage i rammeforsøget.

Generelt om rammeforsøg

Efter folkeskolelovens § 55, stk. 1, kan undervisningsministeren som led i tidsbegrænsede forsøg og pædagogisk udviklingsarbejde godkende fravigelser af folkeskolens regler. Det gælder dog ikke lovens kapitel 1 (folkeskolens formål og kommunalbestyrelsens ansvar for folkeskolen) og kapitel 4 (om lærer- og pædagogkvalifikationer).

Ministeriet kan etablere et rammeforsøg, som kommunalbestyrelsen i de enkelte kommuner kan ansøge om at deltage i. Ministeriet fastlægger det nærmere formål med, rammer for og krav til deltagelse i forsøget.